

паперів або прострочених позик, зростання витрат, збитків від основної діяльності, попередження злочинів з боку фахівців, корупція. Окрім цього, внутрішня політика комерційного банку повинна бути спрямована на прийом на роботу висококваліфікованих фахівців, оскільки якісне управління є головною умовою надійної та прибуткової роботи комерційного банку, особливо в період економічної кризи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, стійкість комерційного банку сама по собі представляє складну загальноекономічну категорію, яка здатна працювати в умовах дотримання всіх її правил. Саме через це важливою умовою існування будь-якого банку є необхідність оцінювання його фінансової стійкості з урахуванням усіх перелічених вище факторів та показників.

Література

1. Горлова О.В. Комплексная оценка финансовой устойчивости банка на основе публикуемой отчетности / О.В. Горлова. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.creativeconomy.ru/articles/25882/>
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа / О.Д. Вовчак, Н.М. Рушишин. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 564 с.
3. Диденко З.Г. Управление финансовой устойчивостью коммерческого банка : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.10 / З.Г. Диденко. – СПб., 2002. – 21 с.
4. Долан, Э. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Э. Дж. Долан, К.Д. Кэмпбелл, Р. Дж. Кэмпбелл. – СПб. : Санкт-Петербург оркестр, 1994. – 496 с.
5. Комогорцев С.Н. Приемы анализа и методики оценки финансовой устойчивости банков в современной российской и мировой практике / С.Н. Комогорцев // Мир современной науки. – 2012. – Том 3. – С. 37-40.
6. Крухмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динамічної стабільності діяльності банку / О.В. Крухмаль // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 9. – С. 43-51.
7. Лернер Ю.И. Оценка финансовой устойчивости банковской структуры / Ю.И. Лернер // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 2. – С. 82-86.
8. Маленко И.С. Об аспектах обеспечения финансовой устойчивости коммерческих банков / И.С. Маленко // Вестник Финансовой академии : междунар. теорет. и науч.-практ. журнал. – 2008. – № 1. – С. 181-187.
9. Миллер Р.Л. Современные деньги и банковское дело / Р.Л. Миллер, Д.Д. Ван-Хуз. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2000. – 856 с.
10. Панов Д.В. Финансовая стабильность банков: методологический подход / Д.В. Панов // Вестник Финансовой академии : междунар. теорет. и науч.-практ. журнал. – 2008. – № 3. – С. 180-200.
11. Роуз П.С. Банковский менеджмент / П.С. Роуз. – М. : Изд-во Дело, 1997. – 744 с.
12. Сибиряков А.И. Совершенствование управления устойчивостью функционирования коммерческих банков : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.10 / А.И. Сибиряков. – М. : Изд-во, 2005. – 127 с.
13. Сорокина И. Методические подходы к оценке надежности и устойчивости банка / И. Сорокина. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.bankir.ru/tehnologii/s/metodicheskie-podhodi-k-ocenke-nadezhnosti-i-ystoichivosti-banka-4863803/>
14. Терещенко С. Оцінка фінансової стійкості підприємства / С. Терещенко // Вісник Національного банку України. – 2000. – № 11. – С. 52-58.
15. Фалюта А.В. Сутність фінансової стабільності банку: термінологія і систематизація // Культура народов Причерноморья. – 2007. – № 103. – С. 250-253.

Миرونю М.И. Факторы влияния на устойчивое функционирование коммерческих банков

Рассмотрены и классифицированы внешние и внутренние факторы влияния на устойчивое функционирование коммерческих банков в современных социально-экономических условиях Украины. Рассмотрена финансовая устойчивость коммерческого банка как количественная и качественная характеристика финансового состояния банковского учреждения, которая показывает результаты его финансового менеджмента. Определены главные вопросы по организации менеджмента в коммерческом банке и системы оперативного управления финансовой устойчивостью, указано на важность разработки стратегии деятельности банка и качественной системы управления.

Ключевые слова: банковская система, коммерческий банк, устойчивое функционирование, финансовая устойчивость, факторы финансовой устойчивости.

Myronova M.I. Factors influencing the sustainable functioning of commercial banks

This paper studied and classified internal and external factors influencing the stability of commercial banks in the current socio-economic conditions in Ukraine. We consider the financial stability of a commercial bank as a quantitative and qualitative characteristics of the financial condition of the banking institution, which shows the results of its financial management. The author outlines the main issues of the management of a commercial bank and operational management of financial stability, points to the importance of the development of bank strategy and the quality management system of banking institutions.

Keywords: banking system, commercial bank, the stability, financial stability, financial, stability factors.

УДК 330.341:65.016

Доц. В.І. Михайловський, канд. екон. наук;
студ. І.В. Михайловська – НЛТУ України, м. Львів

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто пропозиції щодо оцінювання ефективності функціонування виробничого потенціалу як основи економічного розвитку підприємства. Обґрунтована тезис, що оцінка виробничих можливостей підприємства у перспективі підвищує його конкурентоспроможність. Проаналізовано застосування окремих моделей економічного розвитку і зростання. Стверджено, що різновид економічного розвитку визначається типом зростання розмірів підприємства.

Ключові слова: функціонування, виробничий потенціал, розвиток, оцінка, підприємство.

Оптимальні, в конкретних умовах господарювання, темпи соціально-економічного розвитку підприємства зумовлюються його конкурентоздатністю. Існує чіткий зв'язок: конкурентоспроможна продукція, виважена цінова політика та освоєні ринки збуту забезпечують необхідний рівень економічного розвитку підприємства і, насамперед, зростання обсягів реалізації та фінансових результатів і покращення фінансового стану.

Ми поділяємо точку зору, що зростання – це збільшення розмірів підприємства, збільшення обсягів реалізації та чисельності працюючих тощо, а розвиток – це "... якісні зміни та оновлення його господарської системи та організаційної структури, підвищення ефективності господарювання ..." [7]. У всіх випадках зростання – базова складова розвитку підприємства.

Стабільний економічний розвиток є однією з пріоритетних цілей промислового підприємства. Під терміном "економічний розвиток" ми розуміємо

позитивну стійку динаміку зміцнення виробничого потенціалу та покращення фінансових результатів і фінансового стану підприємства, удосконалення соціально-фінансових відносин як на підприємстві, так і між підприємством та об'єктами господарювання зовнішнього середовища. Таким чином, на наш погляд, базою соціально-економічного розвитку є величина і ефективність функціонування виробничого потенціалу.

Відомо декілька рекомендацій вчених-економістів щодо оцінювання використання виробничого потенціалу. Так, наприклад, Д.К. Шевченко пропонує використовувати показник, який визначають як відношення потенційного рівня виробничих можливостей підприємства до фактично досягнутого рівня використання виробничих можливостей [8, с. 47]. З певними уточненнями або корегуваннями цю точку зору поділяють й інші вчені-економісти. Проблема використання подібних рекомендацій полягає у відсутності чіткої методики визначення базових показників (наприклад "потенційний рівень виробничих можливостей" тощо). Авдієнко В.Н. та В.А. Котлов пропонують оцінювати ефективність функціонування виробничого потенціалу (V) за формулою [1, с. 93]:

$$V = Q^2 / Ч \cdot ОВФ, \quad (1)$$

де: Q – обсяг реалізації, тис. грн; $Ч$ – чисельність ПВП, осіб; $ОВФ$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів.

Ішук С.О. вважає, що "...основним показником, який характеризує функціонування виробничого потенціалу, можна вважати рентабельність активів промислового підприємства" [4, с. 145]. Згідно з формулою (1) ефективність функціонування виробничого потенціалу ТДВ "МК"Стрий" становила: 2010 р. – 37,84 тис. грн/особу; 2011 р. – 69,61 тис. грн/особу; 2012 р. – 106,24 тис. грн/особу.

Як бачимо, прослідковується чітка тенденція до підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства згідно з рекомендаціями В.Н. Авдієнко, водночас рентабельність активів становила відповідно: 5,41%; 0,12% та 0,08%. Порівнюючи результати двох рекомендацій, ми констатуємо зовсім протилежні висновки щодо ефективності використання виробничого потенціалу виробництва. Динаміку потенціалу підприємства можна оцінювати як один із варіантів, з точки зору кінематичного підходу [5].

Основним показником виробничої діяльності, значення якого формується в умовах жорсткої конкуренції зовнішнього середовища і є базою отримання прибутку, визнано обсяги реалізованої продукції. Для ТДВ "МК"Стрий" з 2009 по 2012 р. вони зростали: у 21929, 24066,34223, 43820 тис. грн. Як бачимо з фактичних даних підприємства, темпи приросту становили (відповідно до попереднього року): 9,7; 42,2; 28,0 %, що безумовно позитивно характеризує використання виробничого потенціалу. Кінцевим показником ефективності виробничо-господарсько-фінансової діяльності підприємства є сума чистого прибутку, динаміка якої на ТДВ була така:

2009 р. – 55 тис. грн; 2010 р. – 2443 тис. грн; 2011 р. – 57 тис. грн; 2012 р. – 36 тис. грн. Темпи зміни обсягів чистого прибутку до попереднього року становили: 344,2 %; -97,7 %; -36,8 %.

Можна стверджувати, що з точки зору кінематичного підходу, ТДВ "МК"Стрий" "проїдає" свій потенціал [5, с. 101], що підтверджується зіставленням темпів зростанням обсягів реалізації з низкою істотних показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та фінансового стану: витратами на одну гривню реалізованої продукції, коефіцієнтом фінансової стійкості тощо.

Маючи стабільні ринки збуту високоякісної продукції, ТДВ "МК"Стрий", як і всі промислові підприємства, підлягають впливу негативних факторів як на макро-, так і на мікрорівні. Менеджери підприємств, щоб забезпечити конкурентоспроможність їх діяльності на перспективу, повинні володіти обґрунтованими методиками оцінювання майбутнього стану виробничого потенціалу.

У практичній діяльності доцільно застосовувати одну з відомих моделей економічного зростання – модель виробничої функції. Використовуючи підхід [6], ми пропонуємо як фактори формування обсягів реалізації продукції (Y) на мікрорівні розглядати:

- X_1 – витрати на оплату праці (в оригінальній формулі: L – сукупні витрати праці);
- X_2 – валюта балансу (в оригінальній формулі: K – вкладений капітал);
- X_3 – матеріальні затрати, як результат перероблення природних ресурсів (в оригінальній формулі: N – земельні ресурси).

Бланк І.А. [2] у моделі стійкого економічного росту використовує формулу

$$\Delta ОТП = ЧП \cdot ККП \cdot A \cdot КОа / ОТП \cdot СК, \quad (2)$$

де: $\Delta ОТП$ – можливий темп приросту обсягу реалізації продукції, що не порушує фінансову рівновагу підприємства, виражена десятковим дробом; $ЧП$ – сума чистого прибутку підприємства; $ККП$ – коефіцієнт капіталізації чистого прибутку, виражений десятковим дробом; A – вартість активів підприємства; $КОа$ – коефіцієнт оборотності активів; $ОТП$ – обсяг виробництва (реалізації) товарної продукції; $СК$ – сума власного капіталу підприємства.

У супереч формулі (2), ТДВ "МК"Стрий", незважаючи на мінімальні чисті прибутки в 2009, 2011 та 2012 рр.; низький коефіцієнт оборотності активів (від 0,53 до 1,01) та значні непокриті збитки (більше 10 млн грн.) кожного року, постійно нарощувало обсяги реалізації продукції.

Темп економічного розвитку пропонуємо визначати через коефіцієнт стійкості зростання (Кст.зр.%) за формулою [3]

$$Кст.зр. = (Кпр.вл.к. \cdot \epsilon) / (1 - Кпр.вл.к. \cdot \epsilon), \quad (3)$$

де: $Кпр.вл.к.$ – прибутковість власного капіталу; ϵ – коефіцієнт реінвестування чистого прибутку. Значення коефіцієнта реінвестування є істотним чинником рівня коефіцієнта зростання.

Збільшення розмірів і, насамперед, ефективності функціонування виробничого потенціалу, тобто збільшення обсягів реалізації товарної продукції, зумовлюється варіантом розвитку підприємства: внутрішнє зростання, злиття або поглинання інших господарських об'єктів, перерозподіл внутрішніх ресурсів тощо [7].

Різновид економічного розвитку визначається типом зростання розмірів підприємства: горизонтальний, вертикальний, диверсифікований. Наприклад, вертикальний тип зростання (шляхом організації нових, або об'єднання вже існуючих взаємопов'язаних виробництв) [7] може реалізовуватись як організаційний, інвестиційний або інноваційний проекти.

Висновки:

1. Рекомендації щодо визначення ефективності використання виробничого потенціалу – різнопланові, що дає змогу їх використання залежно від мети дослідження, а деякі неможливо використати через об'єктивні труднощі визначення ключових значень показників.
2. Реальність використання та об'єктивність результатів моделі розвитку залежить від значень фінансових результатів, показників балансу підприємства тощо. Але практичне їх використання необхідне для визначення рівня конкурентоспроможності на майбутнє і прийняття стратегічних рішень щодо соціально-економічного розвитку підприємства.

Література

1. Авдеенко В.Н. Производственный потенциал промышленного предприятия / В.Н.Авдеенко, В.А.Котлов – М.: Изд-во "Экономика", 1989. – 240 с.
2. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К.: Изд-во "Ника-Центр", 2000. – 656 с.
3. Джерела фінансування розвитку корпорації. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://buklib.net/books/23921/>
4. Іщук С.О. Виробничий потенціал промислових підприємств: проблеми формування і розвитку: монографія / С.О. Іщук. – Львів: Вид-во ІРД НАН України, 2006. – 278 с.
5. Сарай Н.І. Виробничий потенціал підприємства: сутність та особливості діагностики / Н.І. Сарай // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12. – С. 100-103.
6. Теорії і моделі економічного зростання. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://studentam.net.ua/content/view/5421/132/>
7. Чумак Л.Ф. Сучасні тенденції розвитку підприємств. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/chumak.html>
8. Шевченко Д.К. Проблемы эффективности использования экономического потенциала / Д.К. Шевченко. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1984. – 187 с.

Михайловский В.И., Михайловская И.В. Функционирование производственного потенциала и оценка экономического развития предприятия

Рассмотрены предложения по оценке эффективности функционирования производственного потенциала как основы экономического развития предприятия. Обоснован тезис, что оценка производственных возможностей предприятия в перспективе повышает его конкурентоспособность. Проанализировано применение отдельных моделей экономического развития и роста. Утверждено, что разнообразность экономического развития определяется типом роста размеров предприятия.

Ключевые слова: функционирование, производственный потенциал, развитие, оценка, предприятие.

Mykhailovsky V.I., Mykhailovska I.V. Functioning of production potential and evaluation of the economic development of the enterprise

Some proposals concerning evaluation of efficiency of functioning production potential as a base for economic development of the enterprise are studied. The thesis about enterprises productive possibilities estimation can in perspective raise its competitiveness. The use of certain models of economic development and growth is analyzed. It is alleged, that a kind of economic development is defined as a type of increasing of the enterprise size.

Keywords: functioning, productive potential, development, estimation, enterprise.

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розкрито роль і значення малого підприємництва в соціально-економічному житті суспільства та визначено головні проблеми його розвитку в Україні. Розглянуто особливості застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктами малого бізнесу у вітчизняній економіці. З'ясовано позитивні наслідки та негативні моменти податкової реформи, на основі чого обґрунтовано основні напрями її подальшої реалізації в умовах фінансово-економічної ситуації, що склалася в державі.

Ключові слова: мале підприємництво, податки, система оподаткування, спрощені режими оподаткування, єдиний податок, податкова реформа.

Постановка проблеми. Органічним елементом ринкової економіки та невід'ємним атрибутом сучасної моделі господарювання є мале підприємництво. Цей сектор є найбільш гнучкою та динамічною складовою ринку, тому відіграє роль каталізатора структурних пропорцій господарського комплексу і виступає дєвієм важелем вирішення низки соціально-економічних завдань: забезпечення зайнятості населення; подолання бідності; посилення економічного потенціалу регіонів; сприяння розвитку конкуренції; зменшення обсягу трудової міграції і відтоку активної частини населення за кордон тощо. Однак в Україні мале підприємництво не реалізує потенціалу свого розвитку і не виконує покладених на нього завдань. До їх виконання він не готовий ні кількісно, ні якісно. Якщо в ЄС на 1000 ос. припадає близько 42 підприємств, то в Україні – 3,5, частка зайнятих у зазначеній сфері становить 75 і 11 % відповідно [9], а питома вага у ВВП в світі змінюється у межах 50-80 % [1, с. 90; 14], в Україні – не перевищує 10 % [1, с. 90]. Сьогодні більшість вітчизняних підприємств керується стратегією виживання та йде у тінь – легально існувати їм надто дорого. Подальший розвиток ситуації без виваженого державного втручання спроможний призвести до повного занепаду підприємництва із подальшим загостренням назрілих проблем. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є використання спрощених режимів оподаткування обліку та звітності для малого підприємництва.

Вивчення теоретико-методологічних засад оподаткування малого підприємництва в Україні присвячено праці багатьох вітчизняних учених, зокрема: О. Василика, А. Гальчинського, В. Гейця, В. Кравченка, М. Крупки, І. Лютого та ін. Вони обґрунтували необхідність введення спрощеної системи оподаткування для малого підприємництва, оцінили втрати і переваги від цього заходу. Однак сучасні особливості застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, котрі сформувалися під впливом нового Податкового кодексу, недостатньо висвітлено, що формує актуальність теми дослідження.

Методика дослідження. Метою роботи є з'ясування особливостей застосування в Україні спрощеної системи оподаткування обліку і звітності для малого підприємництва, сформованої із прийняттям нового Податкового кодексу, виявлення її переваг, недоліків і перспектив.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук